Reede, 26. november 2020

P9_TA(2020)0330

Olukord Etioopias

Euroopa Parlamendi 26. novembri 2020. aasta resolutsioon olukorra kohta Etioopias (2020/2881(RSP))

(2021/C 425/14)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Etioopia kohta,

— võttes arvesse komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja Josep Borrelli 9. novembri 2020. aasta avaldust viimaste sündmuste kohta Etioopias,

— võttes arvesse komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja Josep Borrelli ja komisjoni kriisiohjevoliniku Janez Lenarčiči 12. novembri 2020. aasta ühisavaldust Etioopia kohta,

— võttes arvesse komisjoni kriisiohjevoliniku Janez Lenarčiči 19. novembri 2020. aasta avaldust pealkirjaga „Tigray konflikt: ELi humanitaarabi Sudaani saabuvatele Etioopia pagulastele“,

— võttes arvesse ÜRO peasekretäri 4. novembri 2020. aasta avaldust,

— võttes arvesse ÜRO inimõiguste ülemvoliniku Michelle Bachelet' 6. ja 13. novembri 2020. aasta avaldusi Tigray kohta,

— võttes arvesse 24. novembril 2020. aastal ÜRO Julgeolekunõukogus toimunud mitteametlikke kõnelusi Etioopia Tigray piirkonna konflikti teemal,

— võttes arvesse ÜRO humanitaarasjade koordinatsioonibüroo (OCHA) aruannet olukorra kohta Etioopias, mis avaldati 11. novembril 2020,

— võttes arvesse Aafrika Liidu komisjoni esimehe, Tema Ekstsellents Moussa Faki Mahamati 9. novembri 2020. aasta avaldust olukorra kohta Etioopias,

— võttes arvesse AKV-ELi parlamentaarse ühisassamblee kaaspresidentide 9. novembri 2020. aasta avaldust,

— võttes arvesse ELi liikmesriikide välisministrite 19. novembri 2020. aasta avaldust,

— võttes arvesse Etioopia Demokraatliku Liitvabariigi 8. detsembril 1994. aastal vastu võetud põhiseadust ning eriti selle III peatüki sätteid põhiõiguste ja -vabaduste, inimõiguste ja demokraatlike õiguste kohta,

— võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsiooni,

— võttes arvesse inimõiguste ja rahvaste õiguste Aafrika hartat,

— võttes arvesse demokraatia, valimiste ja valitsemise Aafrika hartat,

— võttes arvesse ÜRO kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti,

— võttes arvesse Cotonou lepingu teist muutmist,

— võttes arvesse kodukorra artikli 144 lõiget 5 ja artikli 132 lõiget 4,

A. arvestades, et praegune relvakonflikt Etioopia föderaalvalitsuse ning Tigray piirkondliku valitsuse vahel, mida juhib Tigray Rahva Vabastusrinne (TPLF), on põhjustanud sadade tsiviilelanike hukkumist ja inimeste massilist ümberasustamist;

B. arvestades, et Etioopia valitsus kuulutas 4. novembril 2020 välja erakorralise seisukorra ja käivitas Tigray piirkonna põhjaosas sõjalised operatsioonid, mis toimus päev pärast seda, kui teatati TPLFi rünnakust föderaalvalitsuse sõjaväebaasi vastu Tigray piirkonnas; arvestades, et sellest alates on leidnud aset relvastatud kokkupõrked ühelt poolt föderaaljõudude (föderaalarmee, Amhara piirkonna eripolitseijõud ja Amhara kohalik relvarühmitus) ja teiselt poolt piirkondlike relvajõudude vahel (Tigray eripolitseijõud ja relvarühmitused), kes on lojaalsed TPLFile;

C. arvestades, et poliitilised erimeelsused PP ja TPLFi vahel süvenesid veelgi, kui föderaalvalitsus lükkas COVID-19 kriisi tõttu 2020. aasta maiks kavandatud riiklikud valimised edasi;

D. arvestades, et 2020. aasta septembris korraldas TPLFi juhitav Tigray piirkondlik omavalitsus omaenda valimised, mille Etioopia valitsus kuulutas ebaseaduslikeks, sest selle ametiaeg pidi lõppema 2020. aasta septembris; arvestades, et föderaalparlament kuulutas valimisprotsessi Tigray piirkonnas ebaseaduslikuks; arvestades, et Tigray juhtkond teatas, et ta ei tunnusta enam föderaalvalitsust ega selle seadusi; arvestades, et 3. novembril 2020 kuulutas föderaalparlament TPLFi terrorirühmituseks;

E. arvestades, et 8. novembril 2020 pöördus TPLF Aafrika Liidu poole, tehes ettepaneku läbirääkimisteks, kuid föderaalvalitsus välistas igasuguse võimaluse pidada TPLFiga läbirääkimisi ning lükkas tagasi rahvusvahelised üleskutsed dialoogiks ja vahendustegevuseks, väites, et Tigray konflikt on riigi siseküsimus, mida pole vaja rahvusvaheliseks muuta; arvestades, et EL on pakkunud oma toetust pingete leevendamiseks, dialoogi taastamiseks ja õigusriigi tagamiseks kogu Etioopias;

F. arvestades, et 2018. aastal saavutas Abiy Ahmed ajaloolise rahukokkuleppe Eritreaga, mis lõpetas enam kui kümne aasta pikkuse diplomaatiliste ja kaubandussidemete katkemise kahe riigi vahel; arvestades, et Abiy valitsus astus märkimisväärseid samme, et vabastada ajakirjanikud ja poliitvangid, võimaldada varem keelatud opositsioonirühmitustel tegutseda ning võtta vastu uued seadused kodanikuühiskonna organisatsioonide ja terrorismivastase võitluse kohta; arvestades, et viimasel ajal on valitsust kritiseeritud opositsioonipoliitikute kinnipidamise tõttu; arvestades, et endiselt valmistab muret kavatsus võtta vastu uus seadus, mille eesmärk on piirata vaenukõnet ja väärinfot, mis aga võib kahjustada sõnavabadust;

G. arvestades, et mõned Etioopia rahvusrühmadega seotud poliitilised rühmitused, kes tunnevad end Etioopia föderalistliku valitsussüsteemi poolt tõrjutuna, väidavad, et see süsteem põhjustab rahvuspõhist soosimist ja diskrimineerimist;

H. arvestades, et 2020. aasta juunis puhkes seoses Oromo piirkonnast pärit laulja ja aktivisti Hachalu Hundessa surmaga ulatuslik vägivallalaine, mille käigus tapeti ja vahistati sadu inimesi; arvestades, et 1. novembril 2020. aastal tapeti kolme küla vastu suunatud rünnakutes üle 50 amhari, ning et üldise arvamuse kohaselt oli tegu rahvuslikult motiveeritud rünnakutega, mille viis läbi Oromo Vabastusrindest (OLF) eraldunud separatistlik rühmitus Oromo Vabastusarmee (OLA);

I. arvestades, et Amhari rahvusliku liikumise andmetel keelasid Etioopia ametivõimud neil rahvuslikel põhjustel toimunud tapmiste vastu rahumeelselt meelt avaldada, mis pidi toimuma 28. oktoobril 2020;

J. arvestades, et rahvusvaheliste inimõigusorganisatsioonide andmetel on Tigray eri osades alates konflikti algusest toimunud mitmeid valimatuid tsiviilisikute tapmisi, sealhulgas veresaun, mis toimus 9. novembri 2020. aasta öösel Tigray piirkonnas Mai-Kadras, kus toimunud sadade tsiviilisikute tapmine võib kvalifitseeruda sõjakuriteoks;

K. arvestades, et rahvusvaheliste inimõigusorganisatsioonide andmetel on Tigray elanikud riigi teistes osades töölt lahti lastud ja neil ei lubata välismaale lennata; arvestades, et on teateid füüsilisest ja digitaalsest jälgimisest, massilistest meelevaldsetest vahistamistest ja kinnipidamistest;

L. arvestades, et Tigray president kinnitas, et tema väed on tulistanud rakettidega Asmara lennujaama Eritreas;

Reede, 26. november 2020

M. arvestades, et ohvreid nõudev võitlus Etioopia föderaalvägede ja TPLFi vahel on tõstatanud rahvusvahelise mureküsimuse seoses ohuga, mis kaasneb Etioopias valitsevate julgeolekuohtude suurenemise või uute vallandumisega, mis võib avaldada mõju naaberriikidele ja destabiliseerida kogu Aafrika Sarve piirkonda; arvestades, et Etioopia on viinud Somaaliast välja oma väed, kes võitlesid islamistlike mässuliste vastu; arvestades, et Keenia ametivõimud on suurendanud julgeoleku taset Etioopia piiril, kartes pingete teravnemist;

N. arvestades, et ELi arengukoostöö Etioopiaga on üks maailma suurimaid, ulatudes ajavahemikus 2014–2020 kuni 815 miljoni euroni; arvestades, et Etioopia on ka üks peamisi ELi Aafrika jaoks mõeldud hädaolukorra usaldusfondi toetusesaajaid, kellele aastatel 2015–2019 eraldati üle 271,5 miljoni euro; arvestades, et 2020. aastal eraldab EL 44,29 miljonit eurot humanitaarprojektidele Etioopias, toetades elupäästva abi andmist vägivalla või looduslike ohtude tõttu kodukohast lahkuma sunnitud riigisisestele põgenikele;

O. arvestades, et ÜRO humanitaarasjade koordinatsioonibüroo (OCHA) on nõudnud juurdepääsu Tigray piirkonnale, mis on alates võitluse algusest endiselt täiesti isoleeritud (internet ja telefoniühendus on katkestatud); arvestades, et ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti andmetel piirab elektri, telekommunikatsiooni, kütusele ja sularahale juurdepääsu puudumine humanitaarabi andmist Tigrays ja ülejäänud Etioopias, sealhulgas sõjategevuse käigus haavatute ja hukkunute eest hoolitsemist;

P. arvestades, et isegi enne lahingute algust vajas Etioopias humanitaarabi 15,2 miljonit inimest, neist kaks miljonit Tigray piirkonnas; arvestades, et Tigray piirkond on Etioopias rahvaarvult viies piirkond, kus elab üle kuue miljoni inimese ning mis annab peavarju 100 000 riigisisesele põgenikule ja 96 000 Eritrea pagulasele; arvestades, et seal asub mitu olulist põgenikelaagrit, mille elanikest 44 % on valitsusväliste organisatsioonide andmetel lapsed;

Q. arvestades, et Etioopia on kirjutanud alla Cotonou lepingule, mille artiklis 96 on sätestatud, et inimõiguste ja põhivabaduste austamine on AKV riikide ja ELi koostöö oluline osa;

R. arvestades, et lahingud on põhjustanud mõlemal poolel surma ja vigastusi tuhandetele inimestele ning nende tagajärjel on toimunud tõsiseid inimõiguste rikkumisi ja rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumisi; arvestades, et ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti andmetel oli 22. novembri 2020. aasta seisuga konflikti eest põgenenud ja Sudaani piiri ületanud üle 38 500 pagulase; arvestades, et ÜRO on hoiatanud ulatusliku humanitaarkriisi eest ja selle ametid valmistuvad 200 000 pagulase võimalikuks saabumiseks kuue kuu jooksul; arvestades, et lahingud põhjustavad ka elanikkonna riigisisest põgenemist; arvestades, et ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet on juba palunud mõlemal konflikti osapoolel avada koridorid, et võimaldada inimestel lahkuda ja tarnida samal ajal ka kaupu; arvestades, et kohapealsed rahvusvahelised humanitaarabiorganisatsioonid on halvasti varustatud ja neil on puudus varudest, et abistada äsja saabunud pagulasi ja vägivallaohvreid; arvestades, et ÜRO agentuurid püüavad leida 50 miljoni USA dollari väärtuses viivitamatut rahastamist, et pakkuda toitu ja rajada uusi laagreid; arvestades, et Euroopa Komisjon eraldab esialgu neli miljonit eurot erakorralist abi Sudaani saabuvate põgenike toetamiseks;

1. on sügavalt mures hiljutiste arengute pärast Etioopias, sealhulgas jätkuva vägivalla ja põhiliste inimõiguste väidetavalt tõsiste rikkumiste pärast; taunib käimasolevat relvakonflikti Etioopia föderaalvalitsuse ja TPLFi juhitava Tigray piirkondliku valitsuse vahel; kutsub mõlemaid pooli üles võtma kohustuse sõlmida viivitamata relvarahu ja lahendama poliitilised erimeelsused demokraatlike vahenditega riigi põhiseaduse raames, et leida püsiv rahumeelne lahendus, luua relvarahu järelevalvemehhanism ning teha kaasava dialoogi abil tööd riikliku konsensuse saavutamiseks;

2. väljendab solidaarsust ohvrite ja nende perekondadega; mõistab hukka süütute tsiviilisikute hukkumise ja tapmise ning kohtuvälised hukkamised, olenemata nende toimepanijatest;

3. kutsub Etioopia keskvalitsust ja TPLFi üles võtma konflikti leevendamiseks viivitamata meetmeid; nõuab kindlalt, et kõik osalejad järgiksid rangelt inimkeskset julgeolekukäsitlust;

4. taunib asjaolu, et humanitaartöötajate juurdepääs on praegu tõsiselt piiratud; kutsub Etioopia valitsust üles võimaldama humanitaarabi organisatsioonidele kohest ja piiramatut juurdepääsu konfliktipiirkondadele, et tagada humanitaarabi; hoiatab ulatusliku humanitaarkriisi ohu eest riigis, samuti naaberriikides ja piirkonnas laiemalt;

5. võtab murega teadmiseks peaminister Abiy poolt Tigray vägedele esitatud ultimaatumi, milles nõutakse nende allaandmist ja märgitakse, et vastasel juhul jätkatakse sõjalist rünnakut piirkonna pealinna Mekelle vastu;

6. tuletab meelde, et tahtlikud rünnakud tsiviilisikute vastu kujutavad endast sõjakuritegusid; kutsub mõlema poole jõude üles austama rahvusvahelisi inimõigusi ja rahvusvahelist humanitaarõigust ning tagama konfliktist mõjutatud piirkondades elavate inimeste kaitse; nõuab tungivalt, et konflikti kõik pooled ja piirkondlikud ametivõimud vähendaksid tsiviilelanikkonnale tekitatavat kahju ning tagaksid ja võimaldaksid tsiviilisikutele igal ajal juurdepääsu põhiteenustele;

7. märgib sügava murega, et Etioopias suurenevad etniliste rühmade vahelised pinged ja vägivald; peab äärmiselt oluliseks, et Etioopia ja Tigray ametivõimud täidaksid vastutustundlikku juhtrolli, edendades kaasavat poliitilist keskkonda kõigi osalejate ja etniliste rühmade jaoks;

8. nõuab tungivalt, et föderaalvõimud lõpetaksid etniliste rühmade vastu suunatud meelevaldsed vahistamised ja jälgimise ning muul viisil sihikule võtmise; kutsub Etioopia ametivõime üles võtma rangeid meetmeid etnilise päritolu alusel profileerimise vastu ja tagama etniliste vähemuste kaitse kogu riigis; kutsub Etioopia valitsust üles viima ellu reforme, mis kaitsevad inimõigusi ning tagavad kõigile etnilistele rühmadele võrdse juurdepääsu valitsuse teenustele ja ressurssidele;

9. on sügavalt mures eksitava teabe leviku ja vaenukõne kasutamise pärast ning etniliste rühmade üksteise vastu ässitamise pärast käimasoleva Tigray konflikti süvendamiseks; kutsub kõiki konfliktiosalisi üles hoiduma vaenu õhutavast keelekasutusest ja vaenukõnest nii internetis kui ka väljaspool seda; nõuab tungivalt, et riiklikud ja kohalikud ametiasutused, meediaorganisatsioonid ja üldsus hoiduksid vägivalla õhutamisest ohustatud elanikkonnarühmade vastu, nende diskrimineerimisest ja nende vaenamisest;

10. kutsub Etioopia naaberriike, sealhulgas Eritread, samuti teisi piirkonna riike, nagu Niiluse jõgikonna riigid, üles hoiduma igasugusest poliitilisest ja sõjalisest sekkumisest, mis võiks konflikti õhutada; rõhutab, et vastasel juhul võib destabiliseeruda laiem piirkond, millel oleksid katastroofilised tagajärjed rahvusvahelisele rahule ja julgeolekule; rõhutab olulist rolli, mida Etioopia naaberriigid võiksid etendada diplomaatilise toetuse pakkumisel konflikti leevendamiseks;

11. avaldab täielikku toetust Aafrika Liidu juhitavatele vahendus- ja pingete leevendamise alastele jõupingutustele, mille on algatanud Aafrika Liidu eesistujariik Lõuna-Aafrika Vabariik, eelkõige kolme Aafrika Liidu eriesindaja nimetamisele, ning kutsub kõiki asjaosalisi üles tegema aktiivset koostööd ja osalema Aafrika Liidu vahendustegevuses; kutsub Etioopia ametivõime üles tegema koostööd rahvusvaheliste organisatsioonide, näiteks Aafrika Liidu, Ida-Aafrika Arenguühenduse ja Euroopa Liidu jõupingutustega kaasava dialoogi alustamiseks, et saavutada riigis ja piirkonnas rahu, julgeolek ja stabiilsus;

12. on sügavalt mures *de facto* suhtluse katkestamise pärast Tigray piirkonna põhjaosas; nõuab tungivalt, et Etioopia valitsus taastaks kogu infoliikluse Tigrayga märgina vastutusest ja läbipaistvusest oma sõjaliste operatsioonide puhul piirkonnas ning võimaldaks vaba suhtlemist Tigray elanike vahel; rõhutab, kui oluline ja vajalik on juurdepääs teabele nii internetis kui ka väljaspool seda, kuna kõigi inimeste õigus saada teavet ja teabele juurdepääs on kriisiolukorras eriti oluline; nõuab tungivalt, et oleks lubatud sõltumatu teabe andmine valitsevast olukorrast; rõhutab, kui oluline on võimaldada sõltumatule meediale viivitamata juurdepääs Tigrayle; nõuab tungivalt, et Etioopia valitsus austaks täielikult väljendus-, ühinemis- ja ajakirjandusvabadust, mis on ette nähtud Etioopia põhiseadusega, ning vabastaks ebaõiglaselt kinni peetud ajakirjanikud ja blogijad; on kindlalt veendunud, et rahumeelsed meeleavaldused kuuluvad demokraatia juurde ning nende vastu ülemäärase jõu kasutamist tuleks igal juhul vältida;

13. kutsub kõiki konfliktiosalisi üles tagama tsiviilisikute ohutu ja vaba liikumine ning kogunemisvabaduse kaitse;

14. kutsub kõiki Põhja-Tigray piirkonna konflikti osapooli üles kindlustama sõltumatutele inimõiguste vaatlejatele piiranguteta juurdepääsu, et tagada rahvusvaheliste inimõiguste standardite järgimine; kutsub kõiki konflikti osapooli üles tegema asjaosalistega tihedat koostööd, et viia läbi Mai-Kadra veresauna läbipaistev uurimine, ning nõuab, et selle kuriteo toimepanijad võetaks vastutusele ja antaks viivitamata kohtu alla;

Reede, 26. november 2020

15. kutsub Etioopia föderaalasutusi üles viima läbi mis tahes tapmiste ja inimõiguste rikkumiste, sealhulgas ülemäärase jõu kasutamise, meelevaldse kinnipidamise ja kadunuks jääma sundimise põhjalikku, sõltumatut, tulemuslikku ja erapooletut uurimist, ning kutsub Tigray ametivõime üles tegema sellistes uurimistes koostööd; kutsub kõiki Etioopia ametivõime üles võitlema aktiivselt karistamatuse vastu; tuletab Etioopia valitsusele meelde tema kohustust tagada põhiõigused, kaasa arvatud juurdepääs kohtumõistmisele ja õigus õiglasele kohtumenetlusele, mis on sätestatud Aafrika hartas ning teistes rahvusvahelistes ja piirkondlikes inimõigusi käsitlevates õigusaktides, sh Cotonou lepingus; nõuab, et Etioopia ametivõimud tagaksid õigusriigi põhimõtte õiglase ja erapooletu järgimise ja kaitse kogu Etioopias;

16. nõuab tihedat koostööd ELi humanitaarabi üksuste ja ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti vahel ning ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti jätkuvat toetust pagulastele, kes on kriisi eest põgenenud, sealhulgas piirkondade lähedal, kust nad põgenesid; tuletab meelde, et Etioopia valitsus vastutab pagulaste ja riigisiseste põgenike ohutuse ja julgeoleku eest oma territooriumil; tuletab meelde, et üle 96 000 Eritrea pagulase on suures osas paigutatud Tigray piirkonna pagulaslaagritesse; toetab rahvusvahelise üldsuse ja humanitaarabiorganisatsioonide üleskutseid anda pagulastele ja põgenikele rohkem abi;

17. nõuab, et EL ja selle partnerid toetaksid Sudaani valitsust ja kohalikke ametiasutusi kiires reageerimises üleskutsetele võtta vastu Etioopia pagulasi, kes põgenevad lahingute eest Tigray piirkonnas; avaldab tunnustust Sudaani valmisolekule võtta vastu konflikti eest põgenevaid pagulasi; rõhutab tungivat vajadust teha ettevalmistusi kuni 200 000 pagulase saabumiseks Sudaani; märgib, et Etioopia on rändajate jaoks oluline siht-, transiidi- ja päritoluriik; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama, et kõik ELi Aafrika usaldusfondi raames algatatud projektid järgiksid inimõigusi, eelkõige rändajate ja riigisiseste põgenike õigusi;

18. nõuab, et EL ja selle liikmesriigid mobiliseeriksid viivitamata lisavahendeid ning kasutaksid neid struktureeritult ja kooskõlastatult, et tegeleda konfliktist tingitud kõikehõlmavate vajadustega;

19. väljendab heameelt Etioopia valitsuse võetud kohustuse üle korraldada 2021. aastal üldvalimised; nõuab tungivalt, et kõik riigi poliitilised jõud osaleksid enne valimisi poliitilises dialoogis, millesse kaasatakse kodanikud kogu poliitilisest, ideoloogilisest, piirkondlikust ja etnilisest spektrist; rõhutab kindlalt, et vabad, õiglased, kaasavad ja usaldusväärsed valimised saavad toimuda üksnes hirmutamisest, vägivallast ja ahistamisest vabas õhkkonnas, kus on tagatud sõna- ja ühinemisvabadus kooskõlas rahvusvaheliste normidega; peab kahetsusväärseks, et pühendumust vabadele valimistele on õõnestanud alates 2020. aasta juunist kogu poliitilise spektri ulatuses mitme opositsioonipoliitiku kinnipidamine ja nõuetekohase menetluse tõsised rikkumised, mis kahjustavad kinnipeetavate õigust õiglasele kohtumõistmisele; kutsub ametivõime üles vabastama kõik kinnipeetavad, välja arvatud juhul, kui neid süüdistatakse juriidiliselt tunnustatud kuritegudes ja neid on võimalik kohtu alla anda kooskõlas rahvusvaheliste õiglase kohtupidamise normidega;

20. väljendab oma pühendumust Etioopia ühtsusele ja territoriaalsele terviklikkusele ning kutsub kõiki Etioopia osalejaid üles tegema tööd kõigi konfliktide rahumeelseks lahendamiseks riigis;

21. nõuab, et EL jätkaks kõigi vajalike diplomaatiliste vahendite kasutamist, et teha koostööd föderaal- ja piirkondlike ametivõimudega, samuti piirkondlike partnerite ja mitmepoolsete institutsioonidega, et lahendada konflikt rahumeelselt;

22. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Euroopa välisteenistusele, Etioopia föderaalvalitsusele ja föderatsioonikojale, Tigray ametivõimudele, Sudaani Vabariigi valitsusele, Ida-Aafrika Arenguühendusele, Aafrika Liidule ja selle liikmesriikidele, Üleaafrikalisele Parlamendile ning AKV-ELi parlamentaarsele ühisassambleele.